

2022

Ecologische beoordeling Wet natuurbescherming

Een flora en fauna quickscan en activiteitenplan sloop en nieuwbouw
woning aan de Kerkelaan 3 te Katlijk

Ecologische beoordeling Wet natuurbescherming

Een flora en fauna quickscan en activiteitenplan sloop en nieuwbouw
woning aan de Kerkelaan 3 te Katlijk

Earnewald, januari 2023

In opdracht van:

initiatiefnemer

Kerkelaan 3

8455 JP Katlijk

Uitvoering:

Successie Natuurzaken

Ds. v.d. Veenweg 5A

9264 TA Earnewald

Tel.: 0622600985

Email: info@successienatuurzaken.nl

Auteur en veldbezoek:

Dhr. Jan Brandt Wiersma

Tel.: 0610570211

Email: janbrandtwiersma@gmail.com

Inhoudsopgave

Flora en fauna quickscan	
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doel en vervolg	6
1.3 Plangebied en planvoornemen	7
2. Onderzoeksmethodiek	9
3. Wet natuurbescherming	9
4. Toetsing gebiedsbescherming	9
4.1 Effecten Natura 2000-gebied	9
4.1.1 Meervleermuis	10
4.1.2. Stikstofdepositie	10
4.2 Effecten provinciaal beschermde natuurgebieden	10
5. Toetsing Houtopstanden	11
6. Toetsing soortenbescherming	11
6.1 Zoogdieren	12
6.1.1 Vleermuizen	12
6.1.2 Overige zoogdieren	13
6.2 Broedvogels	13
6.2.1 Jaarrondbeschermde nesten	13
6.2.2 Niet-jaarrondbeschermde nesten	14
7. Samenvatting & aanbeveling	15
8. Literatuurlijst	17

Activiteitenplan

1. Inleiding	18
2. Bevindingen en aanbeveling flora en fauna quickscan	18
3. Vervolprocedure	18
4. Soortspecifieke eisen en wensen	19
4.1 Vleermuizen	19
4.1.1 Gewone dwergvleermuis & ruige dwergvleermuis	19
4.1.2 Gewone grootoorvleermuis	20
4.1.3 Laatvlieger	20

4.1.4	Meervleermuis	20
4.2	Huismus	20
5.	Compensatiemaatregelen	21
6.	Aanvullende maatregelen	23
7.	Samenvatting en conclusie.....	24

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Initiatiefnemer is voornemens het perceel aan de Kerkelaan 3 te Katlijk te splitsen in twee percelen en een aanwezige bedrijfswoning te slopen en een nieuwe woning te bouwen (figuur 1). Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op uitvoerbaarheid, onder meer in relatie tot de natuurwetgeving. In het kader van de vergunningsaanvraag is Successie Natuurzaken gevraagd een ecologische beoordeling uit te voeren om duidelijkheid te verschaffen of de geplande werkzaamheden al dan niet in strijd zijn met de Wet natuurbescherming.

De toetsing bestaat uit een onderzoek gebaseerd op het onderdeel soortbescherming. Hierbij ligt de focus op beschermde flora en fauna waarvan redelijkerwijze kan worden verwacht dat deze voor kunnen komen in het plangebied. Aangaande aanwezige beschermde soorten wordt verder ingegaan op mogelijk negatieve effecten van de werkzaamheden op deze soorten. Tevens wordt er inschatting gemaakt van de eventuele effecten van de voorgenomen werkzaamheden op beschermde natuurgebieden (waaronder Natura-2000 en EHS/NNN-gebieden) in de omgeving en houtopstanden. De voorliggende rapportage weergeeft de resultaten en het advies op basis van het uitgevoerde onderzoek.

Figuur 1. Ligging perceel (geel) met de te slopen bebouwing (rood).

1.2 Doel en vervolg

Het doel van deze ecologische beoordeling is inzicht verschaffen van de mate waarin het planvoornemen van invloed is op de natuurwaarden van het plangebied en zijn "directe omgeving". Deze kennis is de basis voor de aanbeveling over eventueel te nemen vervolgstappen om overtredingen onder de Wet natuurbescherming te voorkomen.

De ecologisch toetsing scheidt, voor zover mogelijk, duidelijkheid over de volgende vraagstellingen:

1. Komen er binnen invloedssfeer van het planvoornemen, onder de Wet natuurbescherming, beschermde soorten voor?
2. Bevinden zich binnen de invloedssfeer van het planvoornemen beschermde natuurgebieden?
3. Wat zijn de mogelijke effecten, zowel tijdens als na realisatie van het planvoornemen, op de eventueel aanwezige beschermde soorten en -natuurgebieden?
4. Middels welke vervolgstappen kunnen bij het planvoornemen eventuele overtredingen onder de Wet natuurbescherming vermeden, dan wel verzacht worden?

Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en, indien noodzakelijk, aanvullend onderzoek. Voor het eventuele aanvullende inventarisatieonderzoek werkt Successie Natuurzaken volgens de daarvoor lenende protocollen die door Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO) zijn opgesteld en/of volgens de kennisdocumenten van Bij12. Wanneer negatieve effecten op beschermde soorten en/of gebieden te verwachten zijn is ontheffing en compensatie mogelijk vereist. In sommige gevallen is in de provincie Friesland de procedure 'kleinschalige' initiatieven mogelijk.

'Kleinschalige' initiatieven

Successie Natuurzaken heeft in samenspraak met provincie Fryslân inmiddels bij meerdere 'kleinschalige' initiatieven duurzame compensatiemaatregelen getroffen voor mogelijk voorkomende beschermde soorten. De insteek van deze pilot, waarbij ecologisch vervolgonderzoek en eventuele ontheffingsaanvraag ontbreekt, wordt gebruikt om tijd en geld bij 'kleinschalige' initiatieven te besparen en daarmee draagvlak te creëren voor de Wet natuurbescherming. De instandhouding van beschermde soorten wordt hierbij niet uit het oog verloren. Vereist in deze werkwijze is dan ook dat na de werkzaamheden, het plangebied voorzien is van een ecologische 'plus' voor ten minsten de potentieel aanwezige beschermde soorten.

Wat een 'kleinschalig' initiatief is, is afhankelijk van de kans dat zich beschermde soorten/waarden binnen het plangebied bevinden. Of een kans hierop aanwezig is, wordt bepaald door veel verschillende factoren en de combinatie ervan. De ecologische geschiktheid van het plangebied voor de betreffende soorten is aan de ecooloog om te beoordelen.

Uit de flora en fauna quickscan moet blijken of er beschermde soorten in het plangebied voorkomen die mogelijk verstoord kunnen worden. Vervolgens is het zaak, wanneer beschermde soorten niet volledig uit te sluiten zijn, te beoordelen of het planvoornemen onder 'kleinschalige' initiatieven geschaard kan worden. Tevens dient te worden overwogen of er nader onderzoek vereist is en hoe er

eventueel op een duurzame wijze een ecologische 'plus' gerealiseerd kan worden om de instandhouding van de betreffende soort(en) te waarborgen.

1.3 Plangebied en planvoornemen

Het plangebied betreft een bedrijfswoning met aangrenzend een 'werkplaats'. Ten noorden en westen van deze bebouwing staan binnen het plangebied twee gebouwen ten behoeve van het mechanisatiebedrijf die nu worden gebruikt voor de opslag van landbouwmachines.

De bedrijfswoning is zwaar vervallen en staat enige tijd leeg. Het dak is belegd met dakpannen. Het dak is daarnaast voorzien van twee dakkapel, dakramen en twee schoorstenen. Op meerder plekken ontbreken dakpannen en zijn gaten in het dakbeschoot aanwezig. Dit maakt dat de binnenzijde van de woning onderhevig is aan weersinvloeden (figuur 2).

Figuur 2. Weergave links: bedrijfswoning. Weergave rechts: impressie slechte staat dak bedrijfswoning.

Ten westen grenzend aan de bedrijfswoning staat het gebouw dat als werkplaats wordt gebruikt. Het gebouw is net als de bedrijfswoning opgetrokken met een stenengevel en geeft eveneens deels een vervallen indruk. Op het dak liggen dakpannen (figuur 3). Zowel de bedrijfswoning als de 'werkplaats' (grotendeels) worden gesloopt en wordt op dezelfde plek een nieuwe woning gebouwd. De twee gebouwen ten behoeve van het mechanisatiebedrijf op het perceel, welke niet worden gesloopt, worden gebruikt voor de opslag van landbouwmachines (figuur 4). Hier en der staat een solitaire boom. De directe omgeving van het plangebied bestaat uit woningen in een bosrijk gebied met omliggend agrarische percelen.

Figuur 3. 'Werkplaats' grenzend ten westen aan de bedrijfswoning.

Figuur 4. Twee gebouwen binnen het plangebied welke niet worden gesloopt.

2. Onderzoeksmethodiek

In opdracht van de initiatiefnemer heeft Successie Natuurzaken middels een ecologische beoordeling het planvoornemen getoetst aan de Wet natuurbescherming en overige gebiedsbescherming. De toetsing bestaat uit twee onderdelen: een deskresearch (o.a. raadpleging NDFF) en een veldbezoek. Middels een deskresearch wordt er onderzoek gedaan naar mogelijk aanwezige beschermde soorten in het plangebied. Tevens wordt duidelijk of het planvoornemen al dan niet binnen de invloedssfeer van een beschermd natuurgebieden vallen. Middels een veldbezoek (29-11-2022) is via een visuele inspectie een inschatting gemaakt of het plangebied en directe omgeving geschikt leefgebied is voor beschermde soorten en of de mogelijke effecten van het planvoornemen, negatief uit kunnen pakken op het leefgebied van deze soort(en).

3. Wet natuurbescherming

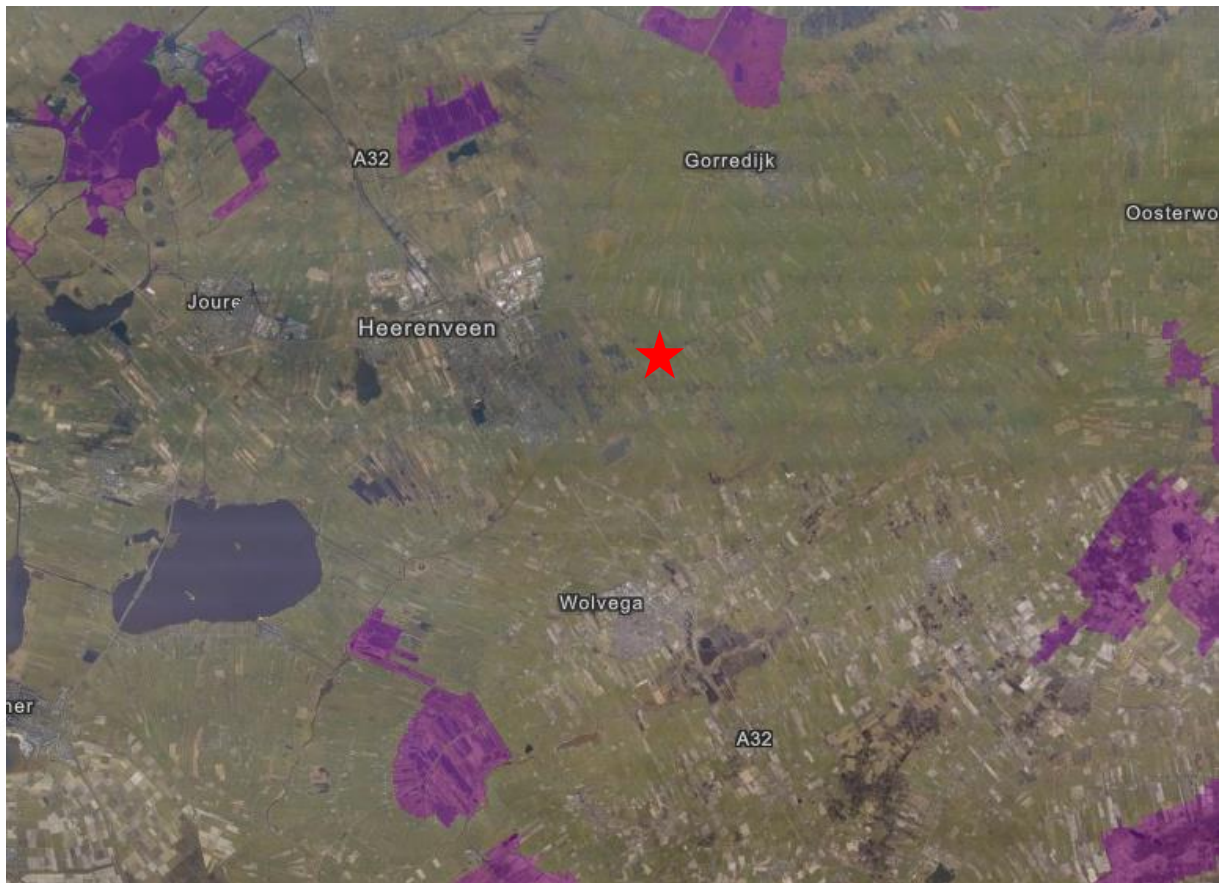
De ecologische wet en regelgeving is in de Wet natuurbescherming (Wnb) in grote lijnen onderverdeeld in gebiedsbescherming, soortbescherming en houtopstanden. De wet is gericht op het ontwikkelen en beheren van natuur om de biologische biodiversiteit te behouden en te herstellen. Tevens heeft het als doel om de cultuurhistorische en maatschappelijke functies van natuur in stand te houden (Ministerie van Economische Zaken, 2017). Buiten de Wet natuurbescherming worden een aantal gebieden op provinciaal niveau beschermd.

4. Toetsing gebiedsbescherming

4.1 Effecten Natura 2000-gebied

Het plangebied is geen onderdeel van een Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn gelegen op ± 10 en 11 kilometer van het plangebied (figuur 5). Het betreffen Natura 2000-gebied De Deelen en Rottige Meenthe & Brandemeer. In het kader van Natura 2000 zijn voor elk landschapstype zogenaamde 'kernopgaven' geformuleerd. De kernopgaven moeten leiden tot een duurzame bescherming van gebieden en een gunstige staat van instandhouding van specifieke habitattypen en soorten.

Op basis van de grote afstand tot de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn negatieve effecten (door externe werking) op de instandhoudingsdoelstellingen, door bijvoorbeeld oppervlakteverlies, geluid, licht en trillingen op voorhand uit te sluiten. Onderdelen die meer aandacht behoeven worden in onderstaande paragrafen behandeld.

Figuur 5. Ligging plangebied (rode ster) t.o.v. dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden (paars).

4.1.1 Meervleermuis

De meervleermuis (instandhoudingsdoelstelling van Merengebied Fryslân) houdt zich overdag schuil in beschermde verblijfplaatsen, die doorgaans plaats hebben in bebouwing. Het planvoornemen heeft geen negatieve effecten op deze eventuele vliegroute en/of foerageergebied in de omgeving. Het onderdeel verblijfplaatsen van de meervleermuis wordt in deze rapportage onder het hoofdstuk 'Toetsing soortenbescherming' nader behandeld.

4.1.2. Stikstofdepositie

Projecten waarbij stikstofuitstoot wordt verwacht, worden getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000. Enkele instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden zijn gevoelig voor stikstofdepositie.

Het plangebied ligt, met betrekking tot effect stikstofuitstoot/-depositie, op grote afstand tot stikstofgevoelige instandhoudingsdoelstellingen. Gezien de beperkte toename van stikstofuitstoot (zowel tijdens de realisatie als in de beoogde situatie) wordt niet verwacht dat er negatieve effecten ontstaan m.b.t. het onderdeel stikstof. Een stikstofcalculatie is onzes inziens niet vereist is.

4.2 Effecten provinciaal beschermde natuurgebieden

Een ingreep op het Natuurnetwerk Nederland (NNN) moet worden getoetst op de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarbij gaat het om de uitwisselingsmogelijkheden van het NNN (verbindende functie), de natuurlijke eenheid, aaneengesloten functie en om de kwaliteit van het

NNN en het leefgebied van soorten. Het plangebied valt buiten de begrenzing van het NNN (figuur 6). Negatief effect op NNN is niet aan de orde.

Figuur 6. Ligging plangebied (rode ster) t.o.v. dichtstbijzijnde NNN-gebied (groen en geel).

5. Toetsing Houtopstanden

Als er een (deel van een) houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m²) of een (deel van een) bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom kan er sprake zijn van een meld- en/of herplantingsplicht. Binnen het planvoornemen worden geen bomen gerooid. Daarnaast valt het plangebied binnen de bebouwde kom. Er is om deze reden geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

6. Toetsing soortenbescherming

In dit hoofdstuk wordt verder ingegaan op de effecten van het planvoornemen op beschermde soorten onder de categorie vogels, overige Europees beschermde soorten en nationaal beschermde soorten. Op basis van verspreidingsgegevens, ontbreken van kritische/specifieke biotoop en de aard van het planvoornemen wordt negatief effect op beschermde flora, ongewervelden, amfibieën en vissen op voorhand uitgesloten. Op deze onderdelen wordt daarom niet verder ingegaan. Hetzelfde geldt voor beschermde soorten die in de wijde omgeving van het plangebied voorkomen, maar waarvan het plangebied en directe omgeving op voorhand geen geschikt leefgebied betreft (denk aan das en steenmarter), waardoor enige vorm van verstoring op voorhand uit te sluiten is.

6.1 Zoogdieren

6.1.1 Vleermuizen

Alle 20 vleermuissoorten in Nederland zijn beschermd in de Wet natuurbescherming. Hierbij gaat het om de bescherming van verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en essentiële foerageergebieden. In de omgeving komen de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis en meervleermuis voor (NDFF).

Verblijfplaatsen

Bij het veldbezoek is vastgesteld dat het dakdeel van de te slopen gebouwen via de nokpannen en opwippende/ontbrekende dakpannen voor vleermuizen bereikbaar is (figuur 7). Het betreft echter een dak met veel gebreken, afgewaaide dakpannen en gaten in het dakbeschot. Hierdoor is de temperatuur onder de pannen te variabel voor kraam- en winterverblijfplaatsen. Het is echter niet geheel uitgesloten dat er zomer- en in mindere mate paarverblijfplaatsen van de, in de omgeving voorkomende gebouwbewonende soorten, aanwezig zijn in het plangebied. Er zijn geen openingen aangetroffen naar een eventuele spouwmuur. Op basis van het karakter van de niet te slopen gebouwen binnen het plangebied wordt op voorhand uitgesloten dat er vleermuisverblijfplaatsen aanwezig zijn in deze gebouwen.

Binnen het plangebied en aangrenzend staan enkele bomen. Tijdens het veldbezoek zijn in de bomen geen holtes/scheuren aangetroffen welke in potentie gebruikt kan worden als vleermuisverblijfplaats.

Figuur 7. Voorbeelden van Invliegopeningen (rode pijlen) vleermuizen en huismuis in bedrijfswoning.

Foerageergebied en vliegroute

Naar alle waarschijnlijkheid wordt er rondom het plangebied door vleermuizen gevoerageerd. Er zijn in de directe omgeving lijnvormige elementen aanwezig in de vorm van bospercelen en stratelementen, waardoor het niet is uitgesloten dat er vaste vliegroutes voorkomen in de omgeving. Daarnaast kunnen er in de omgeving vleermuizen foerageren. Om verstoring te voorkomen dient men tussen zonsondergang en zonsopkomst geen kunstlicht te laten branden rondom plangebied. Indien dit wel nodig is wordt dient de verlichting naar beneden afgesteld te worden, zodat landschapselementen niet worden belicht.

6.1.2 Overige zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen (uitwerpselen en prooiresten) aangetroffen van een gebouwbewonende soort als steenmarter. Wel kunnen diverse algemeen voorkomende soorten (denk aan (woel)muizen) gebruik maken van de bebouwing. Voor deze soorten geldt de Zorgplicht.

6.2 Broedvogels

Bij broedvogels wordt onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten en niet-jaarrond beschermde nesten.

6.2.1 Jaarrondbeschermde nesten

In de omliggende bomen zijn geen potentiële jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Onderstaand wordt verder ingegaan op soorten die voorkeur hebben voor het broeden in bebouwing.

Huismus

Het dakdeel van de te slopen gebouwen zouden geschikte ruimtes kunnen bieden als nestplaats voor de huismus (figuur 7). Er zijn in de directe omgeving geschikte struiken (dekking) waargenomen. Op grotere afstand (circa 70 ten oosten van het plangebied) zijn huismussen waargenomen. Op plaatsen waar onder de (nok)dakpannen ruimtes aanwezig zijn, kunnen in potentie huismusnesten aanwezig zijn. Het is daarom niet uitgesloten dat er huismusnesten binnen het planvoornemen worden aangetast.

Gierzwaluw

Van de gierzwaluw zijn de afgelopen tientallen jaren slechts enkele waarnemingen bekend in de ruime omgeving van het plangebied. De aanwezigheid van nestplaatsen in de gebouwen lijkt zeer onwaarschijnlijk aangezien het bosrijkgebied is en rondom er rondom de te slopen gebouwen bomen staan, wat in- en uitvliegen niet optimaal maakt. Dit maakt dat het zeer onwaarschijnlijk is dat er gierzwaluwnesten in het plangebied aanwezig zijn. Daarmee is het uitgesloten dat er bij het planvoornemen nestplaatsen van de gierzwaluw worden aangetast.

Uilen

Aangezien er diverse opening in het dak van de te slopen gebouwen zijn waargenomen is gelet op eventuele aanwijzingen van aanwezigheid van de kerkuil en steenuil. Er zijn geen sporen van uilen aangetroffen. Om deze reden wordt aangenomen dat er in het plangebied geen vaste verblijf-/nestplaatsen van uilen aanwezig zijn. Het daarmee uitgesloten dat er bij het planvoornemen dergelijke plaatsen worden aangetast.

6.2.2 Niet-jaarrondbeschermden nesten

Naast jaarrond beschermde nesten kunnen er tijdens het broedseizoen (grotweg 15 mrt. t/m 15 juli) broedvogels in de gebouwen binnen het plangebied broeden waarvan het nest niet jaarrond beschermd is. Het betreft o.a. de koolmees, winterkoning en spreeuw. Voor soorten waarvan het nest niet jaarrond beschermd is, dient men rekening te houden met het feit dat ieder nest, mits op dat moment in gebruik, beschermd is. Dit houdt in dat er geen wezenlijke verstooring mag plaatsvinden, waardoor de vogel het nest verlaat. Om wezenlijke verstooring te voorkomen, wordt het aangeraden om buiten het vogelbroedseizoen te slopen.

7. Samenvatting & aanbeveling

Initiatiefnemer is voornemens het perceel aan de Kerkelaan 3 te Katlijk te splitsen in twee percelen en een aanwezige bedrijfswoning en 'werkplaats' te slopen en een nieuwe woning terug te bouwen. In het kader van de vergunningsaanvraag heeft Successie Natuurzaken een ecologische toetsing uitgevoerd om duidelijkheid te verschaffen of de geplande werkzaamheden al dan niet in strijd zijn met de Wet natuurbescherming.

Het planvoornemen heeft door bijvoorbeeld trillingen, geluid, oppervlakte verlies en stikstofdepositie geen negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Het planvoornemen heeft tevens geen negatief effect op provinciaal beschermde gebieden. Daarnaast is er geen sprake van een meld en/of herplantingsplicht omtrent houtopstanden.

Naast de gebiedsbescherming is het planvoornemen getoetst aan Europees en nationaal beschermde soorten. In de wijde omgeving komen verschillende beschermde soorten voor die gebruik maken van dergelijke bebouwing als dat van het plangebied. Het betreffen diverse vleermuissoorten waarvan de verblijfplaatsen beschermd zijn. De aanwezigheid van zomer- en in mindere mate paarverblijfplaatsen van de in de omgeving voorkomende gebouwbewonende vleermuizen, zijnde de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en meervleermuis, zijn op voorhand niet met zekerheid uit te sluiten. Een vleermuisverblijfplaats mag gedurende het gehele jaar niet worden aangetast zonder ontheffing.

In de te slopen gebouwen kunnen huismusnesten (jaarrond beschermd) aanwezig zijn. Een jaarrond beschermd nest mag gedurende het gehele jaar niet worden aangetast zonder ontheffing. Daarnaast kunnen er tijdens het broedseizoen (grootweg 15 mrt. t/m 15 juli) broedvogels binnen het plangebied broeden waarvan het nest niet jaarrond beschermd is. Voor niet-jaarrond beschermde nesten dient men rekening te houden met het feit dat ieder nest, mits op dat moment in gebruik, beschermd is. Dit houdt in dat er geen wezenlijke verstoring mag plaatsvinden, waardoor de vogel het nest verlaat.

Verder dient men tijdens de uitvoer van de werkzaamheden rekening te houden met de Zorgplicht (Artikel 1.11 wnb). De Zorgplicht geldt voor elke soort/individu in Nederland. Dit houdt in dat men tracht schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan door een werkwijze te hanteren waarbij dieren kunnen ontsnappen en/of deze te verplaatsen naar een geschikt biotoop. Tevens dient lichtverstrooiing naar landschappelijke- en straalementen in de omgeving te worden voorkomen, om verstoring van vliegroutes en foeragerende vleermuizen te voorkomen.

Vervolprocedure

Wanneer men de reguliere procedure volgt, dient er voor de vleermuissoorten nader onderzoek uitgevoerd te worden naar zomer- en paarverblijfplaatsen. Voor vleermuizen dienen er vijf bezoeken tussen 15 mei en 15 september plaats te vinden. Daarnaast dienen er twee veldbezoeken in de periode 1 april – 20 juni plaats te vinden om de aanwezigheid van huismusnesten vast te stellen dan wel uit te sluiten. Feit is dat hier veel tijd en geld mee gemoeid gaat. Omdat geschikt vervangende verblijfmogelijkheden goed zijn toe te passen in de nieuwe situatie heeft de procedure 'kleinschalige initiatieven' voor dit planvoornemen, zeer waarschijnlijk een positieve uitpak voor de instandhouding

van de betreffende soorten. Door compensatie toe te passen waarbij in de nieuwe situatie geschikte locaties gerealiseerd worden, wordt een 'plus' voor de betreffende vleermuissoorten en de huismus gerealiseerd. Daarom wordt, voor zowel de initiatiefnemer als de instandhouding van de soorten, aanbevolen om procedure 'kleinschalige initiatieven' toe te passen. Bevoegd gezag (Provincy Fryslan) bepaald of deze werkwijze (zie activiteitenplan) voldoende de instandhouding van de soorten waarborgt.

8. Literatuurlijst

Ministerie van Economische Zaken, 2017. *Wet natuurbescherming (16 december 2015)*. [Online] Beschikbaar op: <http://minez.nederlandsesoorten.nl/content/wet-natuurbescherming-16-december2015>

Ministerie van Economische Zaken, dec. 2016. *Soortenbescherming bij*, Den Haag: Ministerie van Economische Zaken.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2017. *Natura 2000-gebieden*. [Online] Beschikbaar op: <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k>

Provincie Fryslan, 2018. *Handreiking Wet Natuurbescherming voor de Friese gemeentes*. [Online] Beschikbaar op: https://www.fryslan.frl/beleidsthemas/wet-natuurbescherming_3532/

Rijksoverheid, 2017. *Begrenzing van het Natuurnetwerk en de Natura 2000-gebieden*. [Online] Beschikbaar op: <http://www.clo.nl/indicatoren/nl1425-begrenzing-van-het-natuurnetwerk-ennatura-2000-gebieden>

Stibbeblog, 2016. *De Wet natuurbescherming: wanneer is sprake van een verstoring van een vogel die van wezenlijke invloed is?*. [Online] Beschikbaar op:

Beschikbaar op: <http://www.stibbeblog.nl/all-blog-posts/environment-and-planning/de-wetnatuurbescherming-wanneer-is-sprake-van-een-verstoring-van-een-vogel-die-van-wezenlijkeinvloed-is/>

Synbiosys, 2017. *Kaart Natura 2000 gebieden*. [Online] Beschikbaar op: <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>

Websites:

<https://NDFF.nl/>

Kaartenkijldoos, provincie Fryslân.

<https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=14fdb7eae5844c479140f89c88abddd3>

Planologische Ecologische Hoofdstructuur kaart (Planologische EHS)

<https://fryslan.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=eb4e12aa6eea4591af7c0f48ef6def54&extent=120990,533762,221778,617075,28992>

Activiteitenplan

1. Inleiding

Initiatiefnemer is voornemens het perceel aan de Kerkelaan 3 te Katlijk te splitsen in twee percelen en een aanwezige bedrijfswoning te slopen en een nieuwe woning te bouwen. Door Successie Natuurzaken is middels een flora en fauna quickscan het planvoornemen beoordeeld op uitvoerbaarheid in relatie tot de natuurwetgeving. Bij dit onderzoek is een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het project aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenumen plannen op deze waarden. Successie Natuurzaken is gevraagd, op basis van de resultaten van de flora en fauna quickscan, een praktische vervolg procedure (Kleinschalige initiatieven) uit te voeren.

2. Bevindingen en aanbeveling flora en fauna quickscan

In de flora en fauna quickscan is geconcludeerd dat het zonder nader onderzoek niet is vast te stellen of er al dan niet zomer- en/of in mindere mate paarverblijfplaatsen van diverse vleermuissoorten voorkomen in het plangebied. Ditzelfde geldt voor jaarrond beschermde nestplaatsen van de huismus. Daarnaast dient tijdens het planvoornemen rekening te worden gehouden met het vogelbroedseizoen en de algemene Zorgplicht.

Aanbevolen is om het planvoornemen buiten het vogelbroedseizoen uit te voeren. Daarnaast is aanbevolen de vervolgprocedure 'kleinschalige' initiatieven te bewandelen m.b.t. de mogelijke aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen en nestplaatsen van de huismus.

3. Vervolgprocedure

Successie Natuurzaken heeft in samenspraak met provincie Fryslân inmiddels bij meerdere 'kleinschalige' initiatieven duurzame compensatiemaatregelen getroffen voor mogelijk voorkomende beschermde soorten. De insteek van deze pilot, waarbij ecologisch vervolgonderzoek en eventuele ontheffingsaanvraag ontbreekt, wordt gebruikt om tijd en geld bij 'kleinschalige' initiatieven te besparen en daarmee draagvalk te creëren voor de Wet natuurbescherming. De instandhouding van beschermde soorten wordt hierbij niet uit het oog verloren. Vereist in deze werkwijze is dan ook dat na de werkzaamheden, het pand/plangebied voorzien is van een ecologische 'plus' voor ten minsten de potentieel aanwezige beschermde soorten.

Wat een 'kleinschalig' initiatief is, is afhankelijk van de kans dat zich beschermde soorten binnen het plangebied bevinden. Of een kans hierop aanwezig is, wordt bepaald door veel verschillende factoren en de combinatie ervan. De ecologische geschiktheid van het plangebied voor de betreffende soorten is aan de ecooloog om te beoordelen.

Uit de flora en fauna quickscan moet blijken of er beschermde soorten in het plangebied voorkomen die mogelijk verstoord kunnen worden. Vervolgens is, wanneer beschermde soorten niet volledig uit te sluiten zijn, het zaak te beoordelen of het planvoornemen onder 'kleinschalige' initiatieven geschaard kan worden. Tevens dient te worden overwogen of er nader onderzoek vereist is en hoe er eventueel op een duurzame wijze een ecologische 'plus' gerealiseerd kan worden om de instandhouding van de betreffende soort(en) te waarborgen.

4. Soortspecifieke eisen en wensen

Alhoewel de gebouwbewonende vleermuizen op het eerste oog in vergelijkbare ruimtes verblijven, geldt voor iedere soort soortspecifieke eisen en wensen voor wat betreft verblijfplaatsen en leefomgeving. In de volgende paragrafen worden deze soortspecifieke eisen en wensen per soort, waarvan verwacht wordt dat deze in potentie kunnen verblijven binnen het plangebied, weergegeven.

4.1 Vleermuizen

Vleermuizen maken gebruik van verschillende verblijfplaatsen met andere functies door het jaar heen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kraamverblijf, paarverblijf, verblijven van solitaire mannetjes en winterverblijfplaatsen. Verblijfplaatsen welke gedurende de zomerperiode gebruikt worden, worden onder andere aangetroffen onder dakpannen, onder loodlappen, achter gevelbetimmering, in een spouwmuur, achter vensterluiken, op zolders van veelal kerken etc. Microklimaten en de afmetingen van de ruimte en invliegmogelijkheden van de locatie maakt of de verblijfplaats geschikt is of niet. Dit komt bij vleermuizen doorgaans nauwer dan bij vogels als bijvoorbeeld de huismus. Microklimaten, waarbij de vleermuis vanuit een ruimte naar een ander klimaat kan kruipen heeft de voorkeur. Vanwege het feit dat verblijfplaatsen van vleermuizen per soort aan specifieke eisen moeten voldoen, worden deze apart per paragraaf behandeld. Verblijfplaatsen moeten aan de volgende eisen voldoen (BIJ12 diverse soorten):

- Microklimaat: temperatuur, verschillende temperaturen binnen één object (gradiënten), snelheid van opwarmen of afkoelen (bufferwaarde) en vochtigheid. Essentieel is dat de verblijfplaats tochtvrij is.
- Gezien de lichtgevoeligheid van vleermuizen mag er geen lichtbron vlakbij zijn.
- Locatie en eigenschappen van de in- en uitvliegopeningen: de aanvliegroute moet vrij van obstakels als takken of bomen zijn. Geen obstakels, zoals steigers, steigerdoek of hoge begroeiing, voor de ingang.
- Materiaal verblijfplaats moet aan de binnenkant ruw zijn (geen glad beton of hout), niet geverfd.
- Ruimtegebruik en veiligheid -> De verblijfplaats mag niet via bijvoorbeeld een afdakje bereikbaar zijn voor katten of natuurlijke predatoren als de steenmarter.

4.1.1 Gewone dwergvleermuis & ruige dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest zichtbare en meest algemeen voorkomende vleermuis in Nederland. Tevens is de gewone dwergvleermuis één van de kleinste vleermuissoorten van Nederland. Omdat de gewone dwergvleermuis een kleine soort is, heeft deze soort een relatief smalle invliegopening naar de verblijfplaats nodig. De invliegopening mag niet kleiner dan 1,5 cm zijn. De gewone dwergvleermuis heeft voorkeur aan een ruimte waarbij de buik en rug tegen een oppervlak komt. Kraamkolonies komen met name voor in spouwmuren. De overwegend boombewonende ruige dwergvleermuis, kan ook gebruik maken van gebouwen. Aangenomen wordt dat de eisen van de ruige dwergvleermuis aan verblijfplaatsen in bebouwing overeenkomen met die van de gewone dwergvleermuis.

4.1.2 Gewone grootoorvleermuis

De gewone grootoorvleermuis is een middelgrote vleermuis welke wordt gekenmerkt door zijn grote oren, die bijna even lang zijn als het lichaam. De verblijfplaatsen in de zomerperiode divers. Ze worden zowel op zolders als achter betimmeringen, daklijsten en vensterluiken, in spouwmuren en onder dakpannen, in holten en spleten in bomen en in vleermuiskasten gevonden. Kraamkolonies worden veelal op zolders aangetroffen waarbij diverse microklimaten aanwezig zijn.

4.1.3 Laatvlieger

De laatvlieger is één van de grootste vleermuizen van Nederland. Verblijfplaatsen in de zomerperiode komen voor in spouwmuur, achter de betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder lood rondom de schoorsteen. Ook worden er wel mannetjes waargenomen achter vensterluiken. Woningen met RBB-pannen of sneldekpannen zijn populair bij laatvliegers als verblijfplaats. Vanuit pannen die oversteken kunnen laatvlieger ruimtes zoals de spouwmuur bereiken. Gezien de grote omvang van de soort dient de toegang tot een verblijfplaats minimaal 2,5 cm breed te zijn.

4.1.4 Meervleermuis

De meervleermuis is een relatief grote vleermuis voor Nederland. Het is de meest zeldzame soort van Europa, waarbij het zwaartepunt van de Europese populatie in Nederland ligt. Zomerverblijfplaatsen van meervleermuizen bevinden zich vrijwel altijd in gebouwen zoals op kerkzolders, in spouwmuren en onder dakpannen. Veel verblijfplaatsen zijn de afgelopen jaren aangetroffen in jaren zestigrijtjeshuizen. Gezien de grote omvang van de soort dient de toegang tot een verblijfplaats minimaal 2,5 cm breed te zijn.

4.2 Huismus

De huismus blijft het gehele jaar in de buurt van zijn eenmaal gekozen nest. Deze nesten zitten in of tegen gebouwen, in de meeste gevallen onder de dakpannen of in kieren en gaten in de muren. Daarnaast maakt de huismus gebruik van geschikte nestkasten en in mindere mate van boomholtes en dicht struweel. Huismussen gebruiken het nest zelf ook het gehele jaar door. In de periode begin april tot en met augustus worden er 2 à 3 legsels per seizoen gelegd in het nest. De huismus stelt groenblijvende hagen/struiken in de buurt van zijn nestlocatie zeer op prijs i.v.m. dekkingsmogelijkheid. De nestlocatie moet aan de volgende eisen voldoen (Bronnen: BIJ12 Huismus & mitigatiecatalogus gebouwbewonende soorten):

- De huismus is een soort die een sterke binding heeft met de menselijke omgeving. Deze menselijke omgeving biedt onderdak, voedsel en schuilmogelijkheden (een leefgebied) voor de soort. Compensatiemogelijkheden dienen in een bebouwde omgeving te worden gezocht.
- De huismus is een koloniebroeder waardoor er altijd tenminste 10 nestplekken in de nabijheid van elkaar dienen te worden aangeboden/aanwezig te zijn.
- De nestkastopeningen liggen minimaal 50 centimeter uit elkaar.
- De nestplekken dienen op minimaal 3 meter en maximaal 12 meter hoogte ten opzichte van het maaiveld te worden geplaatst.
- De invliegopening van een nestkast voor een huismus dient een diameter van 3,5 centimeter te hebben. Bij de invliegopening moet grip en ruw materiaal aanwezig zijn, voorkom gebruik

gladde folies, zoals vogelvides, dampremmende of dampdoorlatende folie en schuim.

- Minimale broedruimte 15 x 8 cm oppervlakte, optimale broedruimte: 150 x 150 x 220 mm (maten van prefab nesten kunnen afwijken en nestruimte onder dakpan wijkt ook af).
- Goede klimatologische omstandigheden: bij voorkeur noord of oost expositie of een ligging in de schaduw van bijvoorbeeld een dakgoot, overstek of zonnepaneel. De nesten mogen niet te heet worden in de middagzon. Zonnepanelen mogen geen warmte afgeven aan de onderkant.
- De inbouwkasten of maatwerkkasten zijn van voldoende duurzaam materiaal gemaakt en zijn niet behandeld met chemische middelen.

5. Compensatiemaatregelen

Onderstaand worden compensatiemaatregelen genoemd en toegelicht om in de nieuwe situatie geschikte ruimtes te realiseren voor de vleermuissoorten. Tevens wordt er compensatie toegepast voor de huismus. In overleg met initiatiefnemer/architect zijn de volgende maatregelen tot stand gekomen en zullen in de nieuwe situatie worden toegepast:

- De nieuwe woning bestaat uit twee schoorstenen. In de zuidelijke schoorsteen wordt in de west- en zuidzijde van de schoorsteen een vleermuisenkast gemetseld (figuur 1). In de noordelijke schoorsteen wordt in de oost- en noordzijde een vleermuisenkast gemetseld (figuur 1). Zo worden er kasten op alle windrichtingen geplaatst. Hiermee kunnen vleermuizen het geschikte klimaat kiezen. Dit kan per periode wisselen.

De kasten zijn van het type 'Vleermuisenkast A3' of het type 'Vleermuisenkast Winterverblijf A1'. Het eerste type wordt, op de invliegopening na, volledig ingemetseld. Van het tweede type is de voorkant van de kast zichtbaar. Beide kasttype zijn voor meerder verblijffuncties (winterverblijfplaats, kraamverblijf, paarverblijf en solitaire verblijfplaats) voor de in de omgeving voorkomende gebouwbewonende soorten geschikt. In totaal worden hiermee vier duurzame verblijfmogelijkheden gerealiseerd.

De kasten zijn verkrijgbaar o.a. via bol.com via de volgende linken:

- https://www.bol.com/nl/nl/p/vleermuisenkast-a3/9300000132138157/?Referrer=NLGOOFS&utm_source=google&utm_medium=free_shopping

- https://www.bol.com/nl/nl/p/vleermuisenkast-winterverblijf-a1/9300000075384748/?Referrer=ADVNLGOO002041-G-143316520005-S-1932756543522-9300000075384748&gclid=Cj0KCQiAlKmeBhCkARIsAHy7WVttUd1CGxTSMjYagqP3Ctt4zRLh1a9IHNR4Pa_drd0t15s7Dk0DqtwaAl1rEALw_wcB

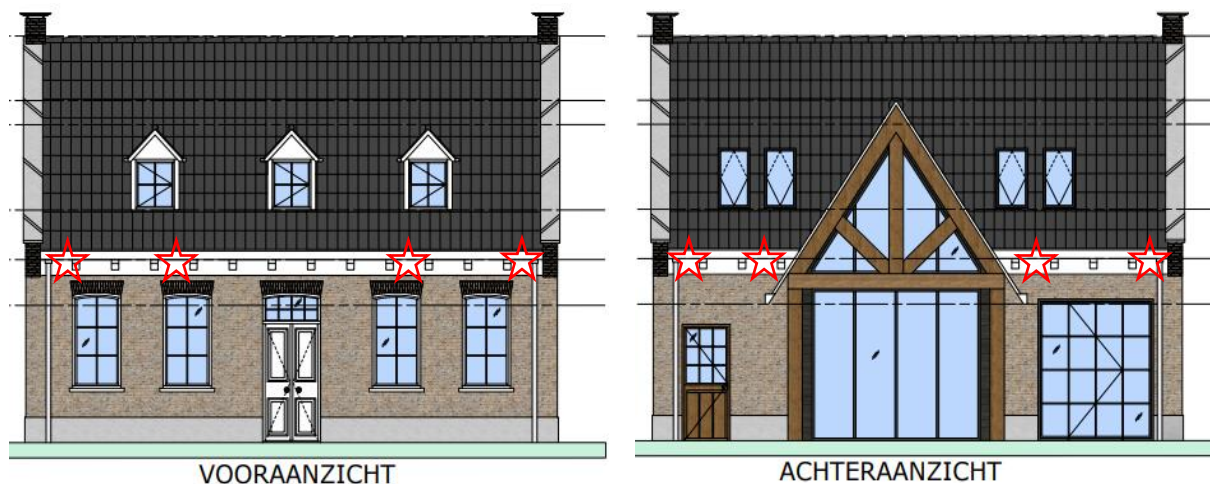

Figuur 1. Locaties (rode ster) van de in te metselen vleermuiskasten in beide schoorstenen.

- In de nieuwe woning worden onder de dakgoot in totaal acht huismusbouwkasten toegepast (figuur 2). De kasten worden verdeeld over zowel de oost- als de westkant van de woning. De kasten hebben een minimale broedruimte van 15 x 8 cm oppervlakte met een optimale broedruimte van 150 x 150 x 220 mm. De invliegopening van een nestkast voor een huismus dient een diameter van 3,5 centimeter te hebben. Over het algemeen worden bij voorkeur enkel op de niet-zonkant kasten geplaatst i.v.m. klimatologische omstandigheden in de kast. Echter, aangezien de locaties grotendeels door de dakgoot beschaduwde liggen en wit van kleur zijn, is verdeling van de kasten over beide zijden van de woning optimaal.

Figuur 2. Impressie huismusbouwkasten onder dakgoot (bron: KAN).

Figuur 3. Locaties (rode ster) huismusnests en vliegenvangers onder dakgoot oost- en westkant woning (bron: KAN).

6. Aanvullende maatregelen

Naast compensatiemaatregelen dienen er (mitigerende) aanvullende maatregelen getroffen worden om verstoring zoveel mogelijk te voorkomen. Onderstaand worden deze maatregelen puntgewijs benoemd:

- Vleermuizen verblijven ongeveer tussen april t/m oktober in de zomerverblijfplaatsen. De werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden tussen november en maart i.v.m. mogelijk aanwezigheid van vleermuizen in de zomerperiode en het vogelbroedseizoen (denk aan huismus).
- Als de werkzaamheden doorlopen na 1 maart dienen er tijdelijke compensatiemaatregelen getroffen te worden. Deze compensatie vindt plaats middels vleermuisnesten en huismusnestkasten aan bebouwing direct rondom het plangebied welke onaangetast blijven. Dit wordt in overleg met begeleidend ecooloog uitgevoerd.
- Indien verwacht wordt dat de werkzaamheden doorlopen na 1 maart, dient het plangebied ongeschikt gemaakt te worden voor vleermuizen en broedvogels. Dit kan door alle potentiële invliegopeningen (denk aan openingen onder nok- en hoekvorsten, kapotte of opwippende dakpannen, rondom betimmeringen en loodflabben) tijdig te verwijderen of af te dichten met fijnmazig gaas. Dit wordt in overleg met begeleidend ecooloog uitgevoerd.
- Indien onverhoopt tijdens de werkzaamheden beschermde soorten (denk aan vleermuizen) of nesten met eieren worden aangetroffen, dienen de werkzaamheden onmiddellijk stilgelegd te worden en dient begeleidend ecooloog vast te stellen of- en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn om verstoring te voorkomen.
- Het activiteitenplan dient op de locatie aanwezig te zijn en de inhoud moet bij de betrokken werknemers bekend, gelezen en begrepen zijn. Bij twijfel over de juiste wijze van uitvoering van compensatiemaatregelen en aanvullende maatregelen, dient de begeleidend ecooloog om toelichting gevraagd te worden.

- Foto's van de gerealiseerde nest- en verblijfplaatsen dienen na afronding van de werkzaamheden per e-mail te worden aangeleverd aan de provincie Fryslân via wnb@fryslan.nl.
- De startdatum van de werkzaamheden worden uiterlijk drie dagen voor aanvang van de werkzaamheden doorgegeven aan de provincie Fryslân via wnb@fryslan.nl.

7. Samenvatting en conclusie

Door Successie Natuurzaken is middels een flora en fauna quickscan de sloop en een nieuwbouw woning aan de Kerkelaan 3 te Katlijk beoordeeld op uitvoerbaarheid in relatie tot de natuurwetgeving. Op basis van de conclusies heeft Successie Natuurzaken middels een activiteitenplan een praktische vervolgprocedure (Kleinschalige initiatieven) uit te voeren. Compensatie dient te worden toegepast voor de huismus en diverse gebouwbewonende vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en meervleermuis). Onderstaand worden de uit te voeren (compensatie)maatregelen voor dit planvoornemen benoemd:

- Ter compensatie worden in de nieuwe situatie in beide schoorstenen twee vleermuiskasten van het type 'Vleermuiskast A3' of het type 'Vleermuiskast Winterverblijf A1' ingemetseld.
- In de nieuwe woning worden onder de dakgoot in totaal acht huismusinbouwkasten toegepast. De kasten worden verdeeld over zowel de oost- als de westkant van de woning.
- **Let op:** Houdt met de compensatiemaatregelen rekening met de juiste maatvoering, locatie, materiaal en geen obstakels voor invliegopening (zie paragraaf 4.1 en 4.2).
- Vleermuizen verblijven ongeveer tussen april t/m oktober in de zomerverblijfplaatsen. De werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden tussen november en maart i.v.m. mogelijk aanwezigheid van vleermuizen in de zomerperiode en het vogelbroedseizoen (denk aan huismus).
- Als de werkzaamheden doorlopen na 1 maart dienen er tijdelijke compensatiemaatregelen getroffen te worden. Deze compensatie vindt plaats middels vleermuiskasten en huismusnestkasten aan bebouwing direct rondom het plangebied welke onaangetast blijven. Dit wordt in overleg met begeleidend ecooloog uitgevoerd.
- Indien verwacht wordt dat de werkzaamheden doorlopen na 1 maart, dient het plangebied ongeschikt gemaakt te worden voor vleermuizen en broedvogels. Dit kan door alle potentiële invliegopeningen (denk aan openingen onder nok- en hoekvorsten, kapotte of opwippende dakpannen, rondom betimmeringen en loodflabben) tijdig te verwijderen of af te dichten met fijnmazig gaas. Dit wordt in overleg met begeleidend ecooloog uitgevoerd.
- Indien onverhoopt tijdens de werkzaamheden beschermde soorten (denk aan vleermuizen) of nesten met eieren worden aangetroffen, dienen de werkzaamheden onmiddellijk

stilgelegd te worden en dient begeleidend ecooloog vast te stellen of- en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn om verstoring te voorkomen.

- Verder dient men tijdens de uitvoer van de werkzaamheden rekening te houden met de Zorgplicht (Artikel 1.11 wnb). De Zorgplicht geldt voor elke soort/individu in Nederland. Dit houdt in dat men tracht schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan door een werkwijze te hanteren waarbij dieren kunnen ontsnappen en/of deze te verplaatsen naar een geschikt biotoop. Tevens dient lichtverstrooiing naar landschappelijke- en stratelementen in de omgeving te worden voorkomen, om verstoring van vliegroutes en foeragerende vleermuizen te voorkomen.
- Het activiteitenplan dient op de locatie aanwezig te zijn en de inhoud moet bij de betrokken werknemers bekend, gelezen en begrepen zijn. Bij twijfel over de juiste wijze van uitvoering van compensatiemaatregelen en aanvullende maatregelen, dient de begeleidend ecooloog om toelichting gevraagd te worden.
- Foto's van de gerealiseerde nest- en verblijfplaatsen dienen na afronding van de werkzaamheden per e-mail te worden aangeleverd aan de provincie Fryslân via wnb@fryslan.nl.
- De startdatum van de werkzaamheden worden uiterlijk drie dagen voor aanvang van de werkzaamheden doorgegeven aan de provincie Fryslân via wnb@fryslan.nl.

Successie Natuurzaken is van mening dat de genoemde werkwijze bij dit planvoornemen voldoende zorg in acht neemt voor de instandhouding van de betreffende soorten. De kans wordt groot geacht dat de compenserende maatregelen een 'plus' zijn voor de instandhouding. Het is echter aan bevoegd gezag om te bepalen of deze werkwijze goedgekeurd wordt.